

Försvarsdebatten

Försvarsdebatten i Sverige brukar vara begränsad. Den stora majoriteten av folket vet att ett försvar måste till. När den allra yttersta vänstern säger motsatsen, kan man utgå ifrån att det är av andra skäl än svenska och man kan i detta sammanhang bortse ifrån dem. Men om debatten inte är eller har varit särskilt livlig, är den seriösa försvarsupplysningen, alltså inte den i vissa massmedia, så mycket bättre. Den kommer direkt från försvarets olika organ men också från sådana organisationer som Folk och Försvar med dess publikationer och genom facktidsskrifter och liknande.

I Svensk Tidskrift publicerades förra året ett inte obetydligt antal artiklar om försvaret, däribland åtminstone en utpräglad debattartikel. I denna ställdes frågan: finns det liv efter invasionen? Finns det möjligheter att uppehålla något försvar alls, sedan hela landet eller för en fiende betydelsefulla delar av landet besatts? Enklare kan det sägas så: hur länge finns ett Sverige kvar om det inte försvaras?

Det är denna fråga som 1974 års försvarsutredning ställts inför. Följderna av 1972 års härordning har börjat framträda. Den förra regeringen bröt mot traditionen att söka enighet mellan de demokratiska partierna om försvaret. Den genomförde vad den visste var förberedelsen till svensk partiell nedrustning med hjälp av kommunisterna! Samtidigt ville försvarsministern aldrig medge att våra resurser avsiktligt försvagats. Krigsplanläggningen skulle behållas oförändrad, även om medlen att genomföra den skars ned. Men, som en författare i Krigsvetenskapsakademins Handlingar 1976 uttryckt

saken: "De uppgifter som 30 brigader skulle lösa 1972 är inte rimliga för 18 brigader och de kan inte fullt ut lösas av 23."

De senare siffrorna syftar på de planeringsnivåer, som överbefälhavaren haft i uppdrag att utreda. De skulle också kunna kallas de nedrustningsnivåer, som den förra regeringen beställde. Lyckligtvis har försvarsutredningen inte gått på den lägsta. Majoriteten har stannat för en högre, vilken visserligen inte är tillräcklig för att bibehålla den nuvarande försvarsnivån fullt ut men som dock ger en bättre grund för vårt försvar än den lägre, som två av de socialdemokratiska ledamöterna i utredningen föreslår. Den tredje av socialdemokraterna, fru Maj-Britt Theorin, går ensam ännu längre ned. Detta gör hon inte på grund av sakkunskap. Hon har enligt vad som erfarits inte ens brytt sig om att regelbundet följa utredningens arbete. Hon har byggt sitt ställningstagande på ett allmänt vänsterradikalt tyckande. Vilken glädje det socialdemokratiska partiet kan ha haft av henne i försvarsutredningen är förborgat för vanliga människor.

Den punkt där enighet ännu inte kunnat nås – men, får man tro, kommer till stånd – är i fråga om ett nytt flygplan, det omskrivna B3LA. Regeringen uppmanas att fortsätta den ekonomiska utredningen för att se om det blir möjligt att få fram ett svenskt plan. Att detta vapen eller vapensystem behövs inser naturligtvis alla. Det är gott att veta, att försvarsminister Eric Krönmark i ett tal i december underströk att han var bekymrad över att antalet kvalificerade förband inom alla tre försvarsgrenarna blivit betänkligt lågt.

I höstas kom en utredning, beställd av den socialdemokratiska regeringen som stöd för en eventuell fortsatt nedrustning på flygets område. Den hade kommit fram till att det av "samhällsekonomiska" skäl inte var nödvändigt att bygga ett nytt plan i Sverige, om liknande plan fanns att köpa i utlandet. Man frågade sig förvånat om det var nödvändigt att utreda allting i detta överutredda land och om inte samhällsekonomin, liksom det sunda förnuftet, skulle vinna på att besparingar gjordes inom kommittéväsendet. Ty säkert är ju att ett svenskbyggt flygplan ger en starkare tilltro till svensk försvarsvilja både inom och utom landet, vilket också överbefälhavaren understrukt. Vidare: om man litar till att kunna köpa det plan, som man vet måste anskaffas, sätter man sig medvetet i beroendeställning till någon utländsk makt och då rimligen i första hand till USA. Det medges, att sådant kan vara nödvändigt, men det blir ett förhållande till utlandet som man brukar försöka undvika från svensk sida, inte av samhällsekonomiska skäl utan av neutralitetspolitiska.

Regeringen kommer naturligtvis inte att bortse från sysselsättningssynpunkten, viktig nog just inom flygplansindustrin. Men det verkligt kontroversiella är resultat av erfarenheterna från Viggen. Även med hänsyn till penningvärdets fall blev utvecklingskost-

naderna för Viggen utomordentligt stora. Att statsmakterna togs med överraskning är säkert. Det behövs en betydligt hårdare planering för att ett nybygge skall komma till stånd, och det vet både industrin och flygvapnet.

Ingen av försvarsgrenarna kan vara helt tillfredsställd med försvarsutredningens förslag. På den valda ekonomiska nivån måste fortfarande förband dragas in. En tröst är att utredningen understrukt behovet av moderna vapen, särskilt robotar. En svaghet är däremot att den inte kommit med lika goda förslag i befälsfrågorna. Bristen på befäl på trupp är allvarlig. Det sägs att ytterligare officerare skall tagas från staberna till trupputbildning, samtidigt som antalet civilanställda skall skäras ned. Hur den ekvationen skall gå ihop är svårt att förstå.

Säkerligen måste mer uppmuntran till för att få ungdomar in på officersbanan. Värnpliktiga har på senare år fått allt flera förmåner. Vad som kan göras för officerarna på trupp bör ytterligare undersökas. Det måste vara högst otillfredsställande och nedslående för dem att inte kunna leverera fullgoda utbildningsresultat, vilket nu inte sker. Värnpliktstiden är en form av vuxenskola vars lärdomar skall kunna användas i en tid, då arbetsmarknadens regler inte blir tillämpliga.